

Andra söndagen i fastan

(Reminiscere.*)

Predikan i Stockholm och på distans 2024-02-25.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Den kämpande tron.

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig att du genom Ordet vill skänka oss tron. Vi ber att du genom din helige Ande ville befria oss från djävulens band och höra alla våra böner, såsom du hörde den kanaaneiska kvinnans bön. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

Predikotext. Evangeliet 1:a årg. Matt. 15:21-28 Den kanaaneiska kvinnan.

21 Jesus lämnade platsen och drog sig undan till området runt Tyrus och Sidon. 22 Då kom en kanaaneisk kvinna från den trakten och ropade: "Herre, Davids Son, förbarma dig över mig! Min dotter är svårt besatt." 23 Men han svarade henne inte med ett ord.

Då gick hans lärjungar fram och bad honom: "Skicka i väg henne! Hon går ju bakom oss och ropar." 24 Han svarade: "Jag är inte sänd till andra än de förlorade fåren av Israels hus." 25 Men hon kom och föll ner för honom och sade: "Herre, hjälp mig!" 26 Han svarade: "Det är inte rätt att ta brödet från barnen och kasta det åt hundarna." 27 Hon sade: "Jo, Herre, för också hundarna äter smulorna som faller från deras herrars bord." 28 Då svarade Jesus henne: "Kvinna, din tro är stor. Det ska ske för dig som du vill." Och från den stunden var hennes dotter botad.

Den kanaaneiska kvinnan bodde i området runt Tyrus och Sidon, utanför Israel. En gång flera hundra år tidigare hade Gud sänt profeten Elia dit. Det var när den ogudaktige kung Ahab och hans drottning Isebel försökte utrota den rätta gudstron och införa Baalsdyrkan i landet. Elia gick då till en änka i byn Sarefat (Sarepta) och undret skedde att mjöl och olja i hennes kärll inte tog slut under de år då Gud lät torka råda över landet (2 Kung. 7:14ff).

Vi vet inte om den kanaaneiska kvinnan hört berättas om detta, men det är möjligt. I länderna runt omkring Israel hade man ofta kännedom om hur Gud hade handlat med sitt folk. Så kom t.ex. den spetälske Naaman dit för att om möjligt bli botad, och drottningen av Saba besökte landet för att hon hade hört om hur Gud välsignade kung Salomo.

Nu står det inte att Jesus gick till Tyrus och Sidon för att missionera. Det står att han drog sig undan till detta område. Det kanske var för att han ville ha lite lugn och ro. Det berättas ju att människor i Israel ständigt kom med många sjuka till Jesus, så att han hela tiden hade massor av folk runtomkring sig och fullt upp med att förkunna och bota. Då gick han ibland till någon enskild plats, t.ex. ut i öknen eller upp på ett berg för att få tid till stillhet och bön. Troligen gick han nu till Tyrus i samma syfte.

Jag kommer då att tänka på vad en känd svensk väckelsepredikant berättade. Till hans predikningar och själavård kom alltid massor av folk. Han var överlastad av detta och kände sig tom och utmattad. Han tyckte då att det var väldigt skönt när han en gång efter många års hårt arbete kunde göra en utlandsresa där ingen kände igen

honom. Då fick han äntligen mycket tid till stillhet och bön. Så behöver den som förkunnar Guds ord tid till stillhet, kontemplation och bibelstudier så att han har något att ge vidare till lyssnarna. Detta kan vi också lära av Jesu exempel.

Kvinnans samtal med Jesus kan sammanfattas i tre punkter:

1. Lagens ord stänger himlen
2. Tron går emot lagens ord
3. Evangelium öppnar himlen

1. Lagens ord stänger himlen

Kvinnans dotter var svårt sjuk. Hon var besatt och plågad och modern var förtvivlad. När hon fick veta att Jesus var i hennes trakt kom hon dit och ropade högt:

"Herre, Davids Son, förbarma dig över mig! Min dotter är svårt besatt."

Vi kan lägga märke till att hon kallar Jesus "Herre, Davids Son". Hon måste alltså ha hört ryktena om Jesus. Säkert hade hon hört att Jesus botade många sjuka i Israel. Troligen hade hon också hört att han ansågs vara Messias, Herren, Guds Son. Så hoppades hon att Jesus också skulle kunna bota hennes dotter. Det finns alltså tecken på att hon verkligen trodde på Jesus. Hon trodde att han var Herren, Davids son, och hon litade på att Jesus skulle bota hennes dotter. Så kommer hon i sin stora nöd till honom och ber och ropar intensivt. Hon ber först om att Jesus skall förbarma sig över henne, d.v.s. visa henne nåd och förlåtelse. Sedan ber hon om att han skall hjälpa dottern som har det så svårt.

Vi hade nog väntat oss att Jesus genast skulle säga: Ja visst, kära vän. Jag vill genast hjälpa dig och din dotter! Så roligt att ni också här i Tyrus och Sidon vill lyssna på mig! Välkomna, välkomna!

Men Jesus talar istället lagens stränga ord till henne. Han gör det först genom att vara alldeles tyst. Han ignorerar henne totalt. Så oförskämt, skulle vi säga! Varför är Jesus så ohövlig? Varför svarar han inte direkt på hennes nödrop?

Lärjungarna kommer då fram. De tolkar situationen så att Jesus verkligen vill vara i fred. Kvinnan kommer och stör Jesus med sitt ropande. De ger därför ett gott råd till Jesus. Han borde lyssna på dem. De säger:

"Skicka i väg henne! Hon går ju bakom oss och ropar."

Här ser vi igen hur lite vi människor förstår av Guds sätt att handla. Apostlarna tycker att Jesus gör fel som bara går där tyst medan kvinnan får hålla på och ropa. De kräver ett beslut av Jesus och tänker nog att han antingen borde tala med kvinnan direkt eller skicka bort henne. När han inte gör något av detta blir de otåliga och uppmanar Jesus kraftigt att skicka iväg kvinnan. *Skicka i väg henne!* Men Jesus talar då äntligen till kvinnan och säger:

"Jag är inte sänd till andra än de förlorade fåren av Israels hus."

Detta var sant, ty Jesus skulle först predika inom Israels område och först därefter skulle apostlarna och deras efterföljare gå ut i hela världen och förkunna evangelium för alla människor.

Detta var lagens ord till kvinnan. Lagen säger att vi är förkastade. Det finns inte någon nåd för syndare som inte är fullkomliga och håller alla Guds bud. Vi är därmed alla förlorade inför Gud. Ingen enda människa - utom Jesus själv - kan hålla lagens ord. Paulus skriver: ”Men vi vet att allt som lagen säger är riktat till dem som står under lagen, för att varje mun ska tystas och hela världen stå skyldig inför Gud” (Rom. 3:19)

2. Tron går emot lagens ord

Kvinnan har trots de hårda orden en kämpande tro. Hon vill inte lyssna på lagen. Det må vara att lagen fördömer henne och att Jesus bara skall uppsöka de förlorade fåren inom Israel. Hon fortsätter ändå att ropa och faller ner inför Jesus och säger: *”Herre, hjälp mig!”*

Kvinnan har hört att Jesus är den som kan hjälpa, och hon håller fast vid det och låter inte Jesu egna, hårda ord tysta henne. Så går tron emot lagens ord, trots att dessa ord också är ord från Gud. Här ligger en viktig sanning, som tyvärr är fördold för de flesta. De förstår inte att Gud har gett oss både lag och evangelium, och att de strider mot varandra. Lagen säger: Du är en syndare, och därmed är himlen stängd för dig. Evangelium säger: Jesus är världens frälsare, och därmed är himlen öppnad för dig.

Nu tycker man att Jesus direkt borde säga: ”Ja, kära vän. Jag märker att du tror på evangelium. Nu är vägen öppen för dig. Nu ska jag bota din dotter.” Så gör vi människor när vi ska försöka vara goda själavårdare. Antingen skickar vi som apostlarna bort dem som vi tycker är störande och besvärliga, medan de egentligen skulle behöva få stanna kvar och lyssna. Eller ger vi alltför tidigt tröst åt alla som kommer, då vi inte vill anses vara alltför hårda i vår lagförkunnelse. Eller gör vi som dem som blandar samman lag och evangelium och förkunnar ett budskap som låter våra gärningar och kärlek vara en del av vägen till himlen. Så blir allt fel.

Men se nu hur Jesus gör! Han säger till kvinnan:

Det är inte rätt att ta brödet från barnen och kasta det åt hundarna.

Han kallar kvinnan för *en hund*. Det är ett starkt ord. Hundarna åt vad som helst på gatorna och betraktades därför som orena. Hundar var också ett namn på Guds folks fiender. Det står t.ex. i Psaltaren: ”Hundar omger mig, de ondas hop omringar mig” (Ps. 22:17). När Jesus använder ordet ”hund” om kvinnan måste vi förstå det som att Jesus utesluter henne totalt ur Guds folk. Han förklarar därmed att hon är helt förlorad. Så är lagens ord i Jesu mun inte bara något låtsat, utan ett verkligt fördömande. Han förkunnar lagens ord, som innebär att både kvinnan och vi alla är hundar, orena på grund av synden och därför under Guds vrede.

3. Evangelium öppnar himlen

Det märkliga är nu att kvinnan säger ja till de stränga orden om att hon är en hund. Hon säger: *Ja, Herre*. Kvinnan erkänner att lagens ord om henne är sant. Hon vet att hon är en syndare, *en hund*. Hon vet att hon är utestängd från Israel, ja, att hon är förlorad och fördömd under Guds vrede. Men så vänder hon sig från lagen till evangelium och säger:

Men också hundarna äter smulorna som faller från deras herrars bord!

Detta visar att hon förstår att det bortom lagens fördömande också finns ”smulor åt hundarna”. Gud är så god att han inte bara ger mat åt barnen, d.v.s. Israels folk, utan

också smulor åt hundarna, de orena hednafolken. Hon har med dessa ord liksom fångat Jesus i hans egna ord. Han kallar henne hund, men måste då erkänna att även hundarna får smulor från barnens bord! Detta är detsamma som att säga att fastän lagen med rätta fördömer kvinnan, så tror och litar hon på att Kristus har förlåtelse och nåd också för henne och att han även vill hjälpa hennes dotter. Det är alltså trons bön som kvinnan ber inför Jesus. Jesus svarar då:

"Kvinna, din tro är stor. Ske dig såsom du vill." (äldre övers.)

Och så bekräftar Jesus hennes tro genom att också bota hennes dotter. Det står:

"Och från den stunden var hennes dotter botad."

Så ska vi av dagens evangelium lära oss att Gud använder både lag och evangelium i den kristna kyrkan. När vi hör och läser lagens ord om Guds vilja skall vi erkänna av hjärtat att vi är syndare, som inte är värda någon nåd. Vi är liksom den kanaaneiska kvinnan "hundar" som är orena inför Gud. Men när vi erkänt vår synd och förstått att vi verkligen inte är värda någon förlåtelse skall vi ändå vända oss till Jesus Kristus och lita på att han gratis skänker oss nåd och förlåtelse för sin egen skull. Det är därför han har dött för hela världens synd. Lagen är uppfylld genom honom så att Gud inte längre tillräknar oss våra synder. Detta bekräftar nu Gud genom dopet, Guds ords predikan, avlösningen och den heliga nattvardens sakrament. Där får vi den nåd och förlåtelse som vi inte har förtjänat. Men vi får detta som en gåva som vi på grund av Jesu verk har rätt att ta emot. Därför skriver Johannes:

Det sanna ljuset, som ger ljus åt alla människor, skulle nu komma in i världen. Han var i världen och världen hade blivit till genom honom, men världen kände honom inte. Han kom till det som var hans eget, och hans egna tog inte emot honom. Men åt alla som tog emot honom gav han rätten att bli Guds barn, åt dem som tror på hans namn (Joh. 1:9-12)

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

* Dagens latinska namn *Reminiscere* (Kom ihåg) kommer från söndagens antifon (Ps. 25:6).

Tänk på din barmhärtighet
och din nåd, Herre,
för de är av evighet